

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

5^η Υγειονομική Περιφέρεια Θεσσαλίας & Στερεάς Ελλάδας

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΜΦΙΣΣΑΣ

Αρ. Πρωτοκόλλου :	Έκδοση 1 ^η	Δεκέμβριος 2014	Σελίδα 1 από 11
-------------------	-----------------------	-----------------	-----------------

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΤΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ

Συντάχθηκε από :	1.Κυριακίδης Αλέξανδρος Επιμελητής Α΄, Χειρουργός, 2.Αλεξανδρή Ηλίας Διευθυντής, Χειρουργός.
Πρόεδρος Επιστημονικού Συμβουλίου	Παπούλια Ευθυμία
Διοικητής & Πρόεδρος Δ.Σ Γ.Ν. Αμφισσας	Δάρρας Σταμάτιος

Απόφαση Δ.Σ : Συνεδρίαση 26^η της 18/12/2014 Θέμα: 14^ο

1.ΑΡΧΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Εκτίμηση γενικής κατάστασης:

Όψη πάσχοντος, προσωπείο του Ιπποκράτη (επί περιτονίτιδας η χολέρας)

Ζωτικά σημεία: Α.Π. σφύξεις.

Εκτίμηση αφυδάτωσης: γλώσσα, επιπεφυκότα,

Δέρμα. Χρώμα δέρματος: ροζ, κίτρινο (ίκτερος), άσπρο (αναιμία).

2.ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Σύνοδες παθήσεις, φάρμακα, εγχειρήσεις, εντόπιση του πρωταρχικού σημείου έναρξης
- πιθανόν να οδηγήσει στο πάσχον όργανο.

Πιθανές αλλεργίες

3.ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Επισκόπηση τράχηλου - παρατήρηση της σφαγίτιδος - διόγκωση των φλεβών –
υποψία για συνυπάρχοντα πνευμοθώρακα υπό τάση η επιπωματισμό της καρδιάς.

Επισκόπηση θώρακα και ωμοπλάτης - κακώσεις, ούλες, αναπνευστικές κινήσεις
(ταχύπνοια, βραδύνοια)

Επισκόπηση ακρών - επι υστερίας και κοιλιακού άλγους - χαρακτηριστική στάση
των ακρών χείρων και πόδων.

Επισκόπηση κοιλιάς - Δέρμα - εξανθήματα, πετέχιες, ούλες παραμορφώσεις, οίδημα,
Διχτυωτή πελιωση - πρώιμο σημείο σηπτικού shock

Επιφλεβο - επι απόφραξης των μεγάλων φλεβών

Απόφραξη της κάτω κοίλης φλέβας - το επιφλεβο εμφανίζεται στα πλάγια της
κοιλιάς.

Απόφραξη της άνω κοίλης φλέβας - το επιφλεβο εμφανίζεται στην κοιλιά και στο
θώρακα

Απόφραξη της πυλαίας φλέβας - επιφλεβο εμφανίζεται περιομφαλικά (δική κεφαλής
μέδουσας)

A. ΜΕΓΕΘΟΣ - ΣΧΗΜΑ - ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ ΚΟΙΛΙΑΣ

Η διόγκωση της κοιλιάς άλλοτε είναι **καθολική** και άλλοτε **τοπική** προκαλώντας έτσι συχνά ασυμμετρία. Παχυσαρκία, μετεωρισμός, ασκητής, εγκυμοσύνη, περιεχόμενα εντέρου και νέο-πλάσματα αποτελούν τις κυριότερες αιτίες της διόγκωσης της κοιλιάς.

Μνημοτεχνικός κανόνας:(Τα έξι **F**)

Fat-Παχυσαρκία

Fluid-Ασκητής

Flatulence-Μετεωρισμός

Fetus-Περιεχόμενα εντέρου

Feces-Εγκυμοσύνη

Fatal growths-Νεοπλάσματα

- Σκαφοειδής κοιλιά - οξεία δυσεντερία, μηνιγγίτιδα, τέτανος και αρχικά σταδίαπεριτον
- Ολική διόγκωση κοιλιάς:

1) Λόγω αέρα – μετεωρισμός (παρουσία αέρα ή αέριων στον στόμαχο, στον εντερικό αυλό) πνευμοπεριτοναιο (μέσα στην περιτοναϊκή κοιλότητα), υποδόριο εμφύσημα(διόγκωση των κοιλιακών τοιχωμάτων, λόγω διήθησης του υποδόριου ιστού από αέρα)

2) Λόγω υγρού – ασκητής(η άθροιση ελευθέρου υγρού στην περιτοναϊκή κοιλότητα).Επι ταχείας άθροισης μεγάλης ποσότητας υγρού η διόγκωση της κοιλιάς γίνεται **σφαιροειδής**. Επι βαθμιαίας άθροισης η διόγκωση της κοιλιάς εντοπίζεται προς τις πλάγιες κοιλιακές χώρες(**βατραχοειδής κοιλιά**), αιμοπεριτοναιο (ρήξη σπλήνας, ήπατος ή εξωμήτριου κύησης), μεγάλη διάταση στόμαχου(επι πυλωρικής στένωσης),κυστικοί όγκοι, επίσχεση ουρών.

3) Λόγω στέρεων μαζών - παχυσαρκία, κύηση, δυσκοιλιότητα, συγγενέςμεγακολο (v. l Prung), νεοπλάσματα

-Τοπική διόγκωση κοιλιάς

Εγκυστωμενος ασκητής(κυρίως σε χρόνια περιτονίτιδα, εμφανίζεται κατά το υπογάστριο ή τις πλάγιες κοιλιακές χώρες), φυματιώδης περιτονίτιδα(προκαλεί πολλαπλές διογκώσεις οφειλόμενες λεμφαδένων και πολλαπλών συμφύσεων),

υδάτινες κύστης (κυρίως ήπατος και σπλήνας) διάφορα αποστήματα.

B. ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΛΙΑΚΩΝ ΤΟΙΧΩΜΑΤΩΝ

1) Αναπνευστικές κινήσεις της κοιλιάς - ελάττωση ή κατάργηση των αναπνευστικών κινήσεων παρατηρείται επι περιτονίτιδας, υποψία φραγματικών φλεγμονών. Περιορισμός της κοιλιακής αναπνοής παρατηρείται επι υπάρξεις μηχανικών κωλυμάτων : ασκητής, μετεωρισμός, μεγάλοι όγκοι, κύηση κ.α.

2) Ορατός περισταλτισμός (Διαγράφεται σαν αργός κυματισμός, που έχει φορά από το αριστερό άνω τεταρτημόριο προς το δεξιό κάτω τεταρτημόριο της κοιλιάς)

→ Ορατός γαστρικός περισταλτισμός –(εντοπίζεται στο επιγαστριο) σημείο πυλωρικής ή 12δακτυλικής στένωσης.

→ Ορατός εντερικός περισταλτισμός – (εντοπίζεται στην ομφαλική χώρα) σημείο εντερικής απόφραξης.

3) Σφίξης κοιλιακής αορτής:

Φυσιολογικά ορατές σφίξεις παρατηρούνται στα λεπτά άτομα με λεπτό κοιλιακό τοίχωμα.

Κλινική σημασία έχει όταν ορατές σφίξεις της αορτής οφείλεται σε ανεύρυσμα κοιλιακής αορτής ή μετάδοση δια μέσου νεοπλάσματος, το οποίο παρεμβάλλεται μεταξύ κοιλιακού τοιχώματος. Διαφορετική διάγνωση όγκου από το ανεύρυσμα γίνεται στη γονατιαγκωνία θέση, αφού όγκος μετακινούμενος λόγω βαρύτητας δεν μεταδίδει σφίξης, ενώ ανεύρυσμα συνεχίζει να μεταδίδει σφίξεις.

4.ΑΚΡΟΑΣΗ ΚΟΙΛΙΑΣ

1) Εντερικοί ήχοι:

Σε φυσιολογικό άτομο ακούγονται φυσιολογικοί εντερικοί ήχοι. Βορβορυγμός ακούγεται όταν υπάρχει αύξηση του εντερικού περισταλτισμού (διαρροϊκό σύνδρομο, δυσπεψία)

Επι ειλεού υπάρχουν ήχοι στάσης, προσπάθειας, μεταλλικοί ήχοι.

Απουσίας ήχων (σιγή τάφου), ακρόαση καρδιακών τόνων στην κοιλιά – παραλυτικός παρατεταμένος ειλεός (περιτονιτις;).

2) Περισπληνικός ήχος τριβής – λόγω φλεγμονής της σπληνικής κάψας (περισπληνιτις) η οποία συνοδεύει το εμφρακτο σπλήνας την θρόμβωση των σπληνικών αγγείων.

3) Παρομφαλικά φυσήματα:

Συστολικό φύσημα, ρίγος σε περιπτώσεις ανευρύσματος κοιλιακής αορτής.

Συστολικό φύσημα στο επιγαστριο μπορεί να υποδηλώνει τη στένωση της κοιλιακής αρτηρίας.

Συστολικό φύσημα (ΔΕ) και (ΑΡ) από τον ομφαλό δυνατόν να οφείλεται στην στένωση των νεφρικών αρτηριών.

4) Παφλασμός(Ιπποκρατική σείσει) –(Η παρουσία υγρών και αέρα σε κοίλο σπλάχνου προκαλεί χαρακτηριστικούς ήχους όταν ο ασθενής μετακινείται) αποδεικνύει την πυλωρική στένωση.

5.ΕΠΙΚΡΟΥΣΗ ΚΟΙΛΙΑΣ

Επίκρουση ηπατικής αμβλύτητας – αν απουσιάζει – υπόνοια διάτρησης κοίλου σπλάχνου, σε ατροφία ήπατος.

Τυμπανικότητα στην επίκρουση – μετεωρισμός, εντερική απόφραξη.

Αμβλύτητα στην επίκρουση στις πλάγιες της κοιλιακής χώρας – σημείο ασκητικού υγρού.

Μετακινούμενη αμβλύτητα (αλλάζει θέση ο ασθενής) – διαπίστωση ελευθέρου υγρού στην κοιλιά.

6.ΨΗΛΑΦΗΣΗ ΚΟΙΛΙΑΣ

Χειρουργική ψηλάφηση είναι επιπολής ψηλάφηση.

Ευρήματα ψηλάφησης:

1) Μυϊκή σύσπαση – αντίσταση

Η μυϊκή σύσπαση μπορεί να είναι ολική (αφορά όλο το κοιλιακό τοίχωμα) και τοπική, εδραζομενη μόνο στην περιοχή που αντιστοιχεί το πάσχον όργανο. Μερικές φορές είναι τόσο έντονη ώστε δίνει την εντύπωση ξυλώδους σύστασης των μυών (σανίδωσης κοιλιά).

Τα αίτια της μυϊκής σύσπασης :οξεία περιτονιτις, βαριές εντερικές λοιμώξεις (δυσεντερία, χολέρα).

Παθήσεις του θώρακα (ερέθισμα των νωτιαίων νεύρων που νερώνουν το κοιλιακό τοίχωμα), παθήσεις του νευρικού συστήματος (μηνιγγιτις, τέτανος),παθήσεις του κοιλιακού τοιχώματος (τραυματισμοί, φλεγμονές).

2) Ευαισθησία της κοιλιάς

Συνήθως "ευαισθησία στην πίεση" αντιστοιχεί περιοδικά στο πάσχον όργανο.

3) Μάζες κοιλιάς – ανευρύσματα, όγκοι κ.α.

4) Κηλες

Ειδικά Κλινικά Σημεία

Σημείο Blumberg (παλίνδρομη ευαισθησία) – πιέζετε κοιλιακό τοίχωμα και στην συνέχεια άρετε απότομα η πίεση. Η εμφάνιση έντονου πόνου υποδηλώνει ύπαρξη ερεθισμού στο περιτόναιο.

Σημείο Rovsing παλίνδρομη πίεση του αέρα στο παχύ έντερο. Με το αριστερό χέρι ασκείτε πίεση στο σιγμοειδές στο (ΑΡ) λαγόνιο βόθρο για να μη κατεβαίνει ο αέρας προς το ορθό. Με το (ΔΕ) χέρι ασκείτε διακεκομμένοι πίεση στο σιγμοειδές πάνω από το σημείο – παλινδρομεί ο αέρας προς το τυφλό και αν υπάρχει ερεθισμός

σκωληκοειδούς – εμφανίζεται πόνος στο (ΔΕ) λαγόνιο βόθρο

Σημείο Bartomie – Micheison - Σε περίπτωση οξείας σκωληκοειδίτιδας, ψηλάφηση (ΔΕ) λαγόνιου βόθρου σε θέση ασθενούς (ΑΡ) πλάγια εμφανίζεται περισσότερη ευαισθησία σε σχέση με την ύπτια θέση, λόγω μετακίνησης του λεπτού εντέρου και επίπλου και αποκάλυψης της σκωληκοειδούς.

Σημείο Koup (θυρεοειδούς τρήματος) – κάμψη εμπρός και στροφή του ποδιού έσω και έξω. Είναι θετικό (πόνος) στις φλεγμονές πυέλου και επι κήλης του θυρεοειδούς τρήματος).

Σημείο Kocher εμφάνιση πόνου στο επιγαστριο και σε 2-6 ώρες στο (ΔΕ) λαγόνιο βόθρο επι οξεία σκωληκοειδίτιδας – λόγω πρώιμο ερεθισμού ηλιακού πλέγματος.

Σημείο λαγονοψοιτη ο άρρωστος κάμπει το μέρος και αντιδρά (πόνος) στην έκταση του από τον εξεταστή. Θετικό όταν ο λαγονοψοικός μυς συμμετέχει σε μια ενδοκοιλιακή φλεγμονή (π.χ. οπισθοκυφλική σκωλιδα).

Σημείο Murphy κατά την ψηλάφηση του (ΔΕ) υποχόνδριου διακοπή αναπνοής του ασθενούς όταν το χέρι αγγίζει την πάσχουσα χοληδόχο κύστη.

Σημείο Ortner ελαφριά πλήξη (ΔΕ) πλευριτικού τόξου προκαλεί πόνο – επι φλεγμονών οργάνων –(ΔΕ) υποχόνδριου

Σημείο Mussv πόνος στην ψηλάφηση ενδιάμεσα των κεφαλικών του στερνοκλειδομαστοειδούς μυός (ΔΕ) – λόγω ερεθισμού του διαφραγματικού νεύρου (π.χ. οξεία χολοκυστίτιδα).

Σημείο Kehr πόνος στο σημείο του ωμού σε ύπτια θέση του ασθενούς λόγω ερεθισμού του διαφράγματος και διαφραγματικού νεύρου από αίμα, χολή, αέρα, υπό-διαφραγματικά.

Σημείο Gullen κυανερυθρος περιομφαλιος εκχύμωση παρατηρείται στην αιμορραγική παγκρεατίτιδα η στην ρήξη εξωμήτριου κύησης- λόγω απορρόφησης αίματος από τα λεμφαγγεία του πρόσθιου κοιλιακού τοιχώματος.

Σημείο Gray-Turner υποκύανοι χροιά στη βάση του θώρακα επι αιμορραγικής παγκρεατίτιδας

Σημείο Ligat Καλείται το επώδυνο αίσθημα που εκλύεται στην πάσχουσα περιοχή, μετά από σύλληψη του δέρματος με τα δάκτυλα και άνεργες του σε πτυχή.

7.ΔΑΚΤΥΛΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

α) Ευρήματα δακτυλικής εξέτασης – όγκος ορθού, πολύποδας ορθού, μονήρες έλκους ορθού, αιμορροϊδης πρόπτωσης ορθού, κοπρόλιθοι, στένωση ορθού, πρόπτωση δουγλασσειου – υγρό στην Ελασσόνα πύελο.

Ευαισθησία + πρόπτωση δουγλασσειου – φλεγμονώδους προέλευσης υγρό.

Σημείο “κραυγή δουγλασσειου” - κατά τη δακτυλική εξέταση στην ψηλάφηση του τράχηλου της μήτρας οξύς πόνος επι γυναικολογικών παθήσεων.

Μερικές φορές (συχνότερα στα παιδιά), μπορεί να ψηλαφάτε η κεφαλή του εγκολεασμού.

Κοινή και διατεταμένη λήκυθος σαν μπαλόνι – σημείο ειλεού.

β) Χρώματα κοπράνων

Μαύρα σκληρά κόπρανα – μικρή ή μέτρια αιμορραγία ανωτέρου πεπτικού. Μαύρη ευκοίλια

(μέλαινα), μεγάλη αιμορραγία ανωτέρου πεπτικού (σπανιότατα και του τυφλού).

Βυσσινόχρωμα – αιμορραγία κατώτερου πεπτικού, εμβολή μεσεντερίου αρτηρίας ή ισχαιμική κολίτιδα, εγκολεασμός.

Ζωηρό κόκκινο αίμα – αιμορραγία αιμορροΐδων, πολύποδας ορθού – σιγμοειδούς, ραγας δακτυλίου, όγκος ορθού, εκκολπώματα, αγγειοδυσπλασια.

8. ΚΟΛΠΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΕ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ευαισθησία και πόνος στη κολπική εξέταση, δηλώνουν φλεγμονώδεις παθήσεις γεννητικών οργάνων.

9. ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

α) Γενική αίματος

β) Βιοχημική εξέταση αίματος και ηλεκτρολύτες

γ) INR, APTT, ινωδογόνο

δ) Καθορισμός ομάδας αίματος

ε) Αέρια αίματος για πιθανές μεταβολικές διαταραχές (οξέωσης, αλκαλωσης), προσδιορισμός PO₂, PCO₂, SAT.

10. Τοποθέτηση δυο φλεβικών γραμμών -18-16-14 G

11. Τοποθέτηση ρινογαστρικού σωλήνα, αν απαιτείται

12. Τοποθέτηση ουροκαθετήρα για μέτρηση της διούρησης

13. α/α θώρακα

14. α/α κοιλιάς σε όρθια θέση

15. U/S έλεγχος της άνω και κάτω κοιλιάς

16. Σε περίπτωση ανάγκης – επείγουσα αξονική τομογραφία άνω και κάτω κοιλιάς

17. Εισαγωγή στο χειρουργικό τμήμα, ανάνηψη, ενυδάτωση, διόρθωση των διαταραχών επιβεβαίωση της διάγνωσης (επανεξέταση). Αν τίθεται ένδειξη για χειρουργική επέμβαση το αργότερο σε 2 ώρες – Χειρουργείο.

Βασικές εξετάσεις

Ιστορικό, γενική αίματος, βιοχημικά, α/α κοιλιάς, κλινική εξέταση, u/s κοιλιάς

Επιγαστραλγία

- 1)Παροξυσμός γαστρίτιδας, έλκος
- 2)Οισοφαγίτιδα, σπασμός οισοφάγου
- 3)Διάτρηση έλκους
- 4)Οξεία παγκρεατίτιδα
- 5)Κολικός ήπατος-χοληφόρων
- 6)Έμφραγμα μυοκαρδίου
- 7)Διαχωριστικό ανεύρυσμα Κ.Α.
- 8)Περσφιγμένη διαφραγματοκήλη
- 9)Συστροφή στομάχου

Άλγος (ΔΕ) υποχόνδριου

- 1)Παθήσεις χοληφόρων
- 2)Κολικός (ΔΕ) νεφρού
- 3)Παροξυσμός έλκους 12/λου
- 4)Οξεία παγκρεατίτιδα
- 5)Παθήσεις ήπατος
- 6)Κύστη ήπατος
- 7)Πνευμονία (ΔΕ)
- 8)Διάτρηση έλκους 12/λου
- 9)Μεσοπλεύρια νευραλγία

Άλγος (ΑΡ) υποχόνδριου

- 1)Κολικός (ΑΡ) νεφρού
- 2)Παθήσεις σπλήνας
- 3)Οξεία παγκρεατίτιδα
- 4)Πνευμονία (ΑΡ)
- 5)Γαστρίτις, έλκος στόμαχου
- 6)Μεσοπλεύρια νευραλγία

Περιομφαλικά άλγος

- 1)Κωλικός εντέρου
- 2)Περσφιγμ.ομφαλοκ
- 3)Μεσεντ.λεμφαδενίτ
- 4)Παγκρεατίτιδα
- 5)Διαχωριστικό ανεύρυσμα Κ.Α.
- 6)Φλεγμονή Μεκκελίου

Άλγος (ΔΕ) λαγόνιου βόθρου

- 1)Οξεία σκωληκοειδίτιδα
- 2)Οξεία γαστρεντερίτιδα
- 3)Κολικός (ΔΕ) νεφρού
- 4)Κωλικός εντέρου
- 5)Βουβωνοκήλη (ΔΕ)
- 6)Ελκώδης κολίτιδα
- 7)Συστροφή της επιπλοκής απόφυσης
- 8)Συστροφή κύστης(ΔΕ) ωοθήκης
- 9)Εξαρτηματίτιδα(ΔΕ) πυοσαλπιγγα
- 10)Κύηση

Άλγος (ΑΡ) λαγόνιου βόθρου

- 1)Κολικός (ΑΡ) νεφρού
- 2)Βουβωνοκήλη (ΑΡ)
- 3)Οξεία γαστρεντερίτιδα
- 4)Εκκολπωματίτις σιγμοειδούς
- 5)Ανάστροφη οργάνων
- 6)Ελκώδης κολίτιδα
- 7)Κύηση
- 8)Εξαρτηματίτιδα
- 9)Συστροφή κύστης ωοθήκης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

